Varusmiesliitto ry

Eduskunnan puolustusvaliokunta

Lausunto koskien HE 44/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asevelvollisuuslain muuttamisesta

Varusmiesliitto ry on suomalaisten varusmiesten ja siviilipalvelusmiesten valtakunnallinen edunvalvontajärjestö. Liitto on itsenäinen, puolustusvoimista erillään toimiva uskonnollisesti ja puoluepoliittisesti sitoutumaton yhdistys, jonka tavoitteena on asevelvollisten sosiaalistaloudellisen ja oikeudellisen aseman kehittäminen, palvelusolosuhteiden parantaminen, koulutuksen aseman kehittäminen sekä turvallisuuspoliittisen tietoisuuden lisääminen.

Yleistä:

Esitys muuttaa asevelvollisuuslakia vastaamaan paremmin puolustuksen muuttunutta toimintaympäristöä on perusteltua. Esitetyt toimenpiteet mahdollistavat muuttuvaan turvallisuustilanteeseen reagoimisen ja valmiuden joustavan kohottamisen aiempaa laajemmin keinoin.

Yksityiskohtaiset perustelut:

Varusmiesliitto ry näkee esitetyt toimenpiteet reserviläisten käytön muuttamisesta perusteltuina ja toimivina reagoitaessa kohonneeseen sotilaallisen voimankäytön uhkaan. Kolmen kuukauden kertausharjoitukseen määräämisajasta poikkeaminen tasavallan presidentin päätöksellä vastaa selkeästi tavoitteeseen laajentaa keinoja, joilla pystytään reagoimaan aiempaa nopeammin muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen.

Näissä poikkeuksellisella aikataululla kutsutuissa harjoituksissa on perusteltua soveltaa tiukempia perusteita vapautuksen hakemiseen ja myöntämiseen. Varusmiesliiton mielestä on myös kannatettavaa, että kertausharjoitusten yhteenlasketut enimmäisajat eivät koskisi kertausharjoituksia, joilla mahdollistetaan sotilaallisen valmiuden joustava kohottaminen. Tällöin reagointi muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen ei vaikuta puolustusvoimien normaaliin kertausharjoitusrytmiin ja valmiuden ylläpitoon heikentävästi. Samoin on perusteltua, että kertausharjoitusten yhteenlasketut enimmäisajat kaksinkertaistettaisiin.

Esitys ei toimenpiteiltään kuitenkaan vastaa kaikkiin hybridisodankäynnin tuottamiin mahdollisiin uhkiin, vaan keskittyy ainoastaan perinteisen sotilaallisen voimankäytön uhan torjumiseen. Esityksessä laajasti taustoitettuun hybridisodankäyntiin kuuluvat suoran sotilaallisen uhan lisäksi erilaiset epäsuorat hyökkäykset esimerkiksi valtion elinkeinoelämälle tärkeisiin kohteisiin.

Asevelvollisuuslain 28.12.2007/1438 79 §:ssä todetaan reserviläisten käyttämisestä suuronnettomuus- ja muissa vakavissa tilanteissa seuraavasti:

Tasavallan presidentti voi valtioneuvoston esityksestä päättää, että pääesikunta voi määrätä reservissä olevia asevelvollisia lyhyeksi, kuitenkin enintään 14 päivän ajaksi, puolustusvoimissa saamansa erityiskoulutuksen mukaisiin lääkintä-, pioneeri-, viesti-, kuljetus- ja suojelualan sekä muihin vastaaviin tehtäviin, joihin ei liity sotilaallisten voimakeinojen käyttämistä, jos se on välttämätöntä valmiuslain (1552/2011) 3 §:n 4 ja 5 kohdassa tarkoitetussa tilanteessa.(29.12.2011/1556)

Edellä 1 momentissa tarkoitetussa tehtävässä osastoa johtaa sen päälliköksi määrätty sotilas.

Edellä mainitut valmiuslain 3 §:n kohdat 4 ja 5, kuuluvat seuraavasti:

4) erityisen vakava suuronnettomuus ja sen välitön jälkitila; sekä
5) vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti.

Varusmiesliiton näkemyksen mukaan vihamielinen valtiollinen tai ei-valtiollinen toimija voisi toteuttaa keinotekoisesti edellä mainitun kaltaisen suuronnettomuuden tai vaarallisen tartuntataudin, hyökäten siten yhteiskuntamme kimppuun terrorismin tai lääketieteen keinoin.

Nykyisellään asevelvollisuuslaki mahdollistaa erityiskoulutusta saaneiden reserviläisten käyttämisen suuronnettomuuden tai tartuntataudin aiheuttamassa poikkeustilassa, mutta ei mahdollista heidän kutsumistaan nopeasti kertausharjoituksiin, jos tällaisen ei-sotilaallisen hyökkäyksen uhka on olemassa.

Varusmiesliitto ry:n mielestä valmiutta on pystyttävä kohottamaan nopeasti, ei ainoastaan sotilaallisen voimankäytön uhan kasvaessa, vaan myös muiden, epäsuorien, ei-sotilaallisten hyökkäysten uhatessa.